

LISTOPAD - PROSINEC 2020

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA PROSEČ

ŠOTĚK

Uvnitř najdete:

Malí, ale šikovní

Mladí hasiči

Mikuláš

Advent

Adventní kalendář

Nepřehlédněte:

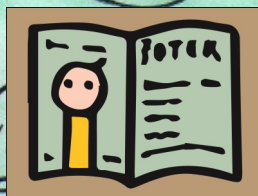
Den díkůvzdání

Martin na bílém koni

O drakovi

Čert nebo Krampus?

Mikulášská nadílka

MALÍ, ALE ŠIKOVNÍ aneb

PŘEDŠKOLÁCI V NAŠICH ŠKOLNÍCH DÍLNÁCH

V říjnu 2020 navštívily předškolní děti z naší MŠ základní školu, aby zde pracovaly na svých výrobcích ve školních dílnách, které jsou nyní osiřelé od žáků a zejí prázdnou.

Předškoláci si vyrobili malý model katapultu, který si v dílnách i vy-

zkoušeli (viz foto „soutěž o nejdelší dostřel“). Také si prohlédli prostory dílen s náradím, stroji a vybavením. Měli možnost vyzkoušet si maketu opravdového středověkého katapultu, kterou v dílnách máme, a která byla před lety vytvořena našimi šikovnými žáky, dnes už dospěláky.

Každý předškoláček si odnesl svůj katapultík domů, což jste si nejspíš všimli během úklidu papírových kuliček všude po bytě.

Na další vyrábění v dílnách se těší paní učitelka Kotasová.

MLADÍ HASIČI Z PROSEČE

Tento rok byl pro Prosečské mladé hasiče opravdu úspěšný, i když byla sezóna bohužel přerušena, závody byly odloženy a zkráceny z původních pěti na tři.

První závod se mladším i starším opravdu vydařil. Mladším se povedl opravdu pěkný čas 16,49 s a starším 14,47 s. Tímto oba týmy suverénně zvítězily.

Na druhý závod do Zderaze se každý tým připravil opravdu kvalitně, mladší potvrdili svoji formu z Bělé a vítězství bylo opět v Proseči. Starší se bohužel po pár zaváháních umístili až na solidním sedmém místě. Ve třetím závodě ve Slatiňanech šlo každému o konečné pořadí v lize a proto to byla velmi pěkná podívaná. Mladší opět potvrdili svoji neskutečnou formu a s krásným časem 16,02 dokázali opět vyhrát. Starší, kteří měli velmi silnou konkurenci, se umístili s časem 15,32 na čtv-

tém místě.

Po třech závodech bylo hotovo. Sezónu jsme úspěšně zakončili a podle oficiálních výsledků se tým mladších umístil v konečném pořadí Okresní ligy mladých hasičů v požárním útoku pro rok 2020 na prvním místě a tým starších se umístil při velké konkurenci na třetím místě.

Jaroslav Šlégr

DEN DÍKŮVZDÁNÍ

Den díkůvzdání (anglicky Thanksgiving Day) se řadí mezi nejoblíbenější svátky v USA. Dle tradice se scházejí rodiny u večeře, peče se krocen s nádivkou a brusinkovou omáčkou a jako dezert se podává dýňový koláč. Původně byl Den díkůvzdání poděkováním za bohatou úrodu,

dnes je spíše ve znamení nákupů a přejídání se. Den díkůvzdání v USA připadá vždy na čtvrtý čtvrtek v listopadu, v Kanadě se slaví druhé říjnové pondělí. Oslavy Dne díkůvzdání mají původ někdy v 16. století, kdy španělští kolonizátoři začali děkovat Bohu za úrodu a sklizeň v končícím roce. Evropští osadníci nebyli zvyklí na odlišné podnebí Severní Ameriky, a tak jejich úroda nebyla vždy bohatá. A jak bylo v té době zvykem, nezdar přičítali Bohu. První doložené oslavy Dne díkůvzdání uspořádali Pilgrimové ve městě Plymouth v Massachusetts v roce 1621. Hostina trvala tři dny a kromě 54 Pilgrimů se jí zúčastnilo 90 domorodých Indiánů. Z oslavy se stala tradice a z 28. listopadu se stal nový svátek, velmi brzy známý v celé Severní Americe. Datum svátku se několikrát změnil.

V roce 1863 prohlásil Abraham Lincoln Den díkůvzdání za státní svátek připadající na

poslední čtvrtek v listopadu. Poslední úpravu provedl prezident Roosevelt v roce 1941, kdy ho posunul na čtvrtý čtvrtek v listopadu. Změnou chtěl prodloužit nákupní sezónu v letech, kdy má listopad pět týdnů, a pomoci tak americké ekonomice. Zajímavostí je, že první rok změnu nepřijaly všechny americké státy.

Všechny státy USA uznávají Den díkůvzdání jako státní svátek. Lidé nepracují a od brzkého

rána připravují nádivku do krocana, který se ten večer podává v 92 % amerických rodin. Krocani mají v průměru 7 kg a recept na nádivku je pečlivě sřeženým tajemstvím, jež se dědí z generace na generaci. Ke krocانovi se podává brusinková omáčka nebo hnědá masová omáčka gravy, batáty, sladká kukuřice a dýňový koláč. U svátečního stolu se schází celá rodina. Důležitým prvkem je odříkání modlitby před započítím, nebo po ukončení hostiny. Časté jsou charitativní akce, kdy dobrovolníci a různé organizace rozdávají jídlo bezdomovcům. Po Dnu díkůvzdání následuje Černý pátek (Black Friday). Otevírá se jím vánoční sezóna a slevy na vše od elektroniky po oblečení dosahují až 70 %. Obchody mají v tento den nejvyšší tržby za celý rok, mnohé z nich otevírají již po půlnoci. Black Friday není státním svátkem, ale 75 % zaměstnanců si bere placené volno. Rodiny obvykle zůstávají pohromadě až do neděle. Kromě nakupování sledují americký fotbal a slavnostní průvody v ulicích. Tím největším je Macy's Thanksgiving Day Parade pořádaný každoročně v New Yorku již od roku 1924. Dav 750 000 lidí sleduje průvod plný alegorických vozů a bizarních kostýmů na cestě z Central Parku k obchodu Macy's na náměstí Herald Square. Od roku 1924 se pořádá průvod America's Thanksgiving Parade také v Detroitu.

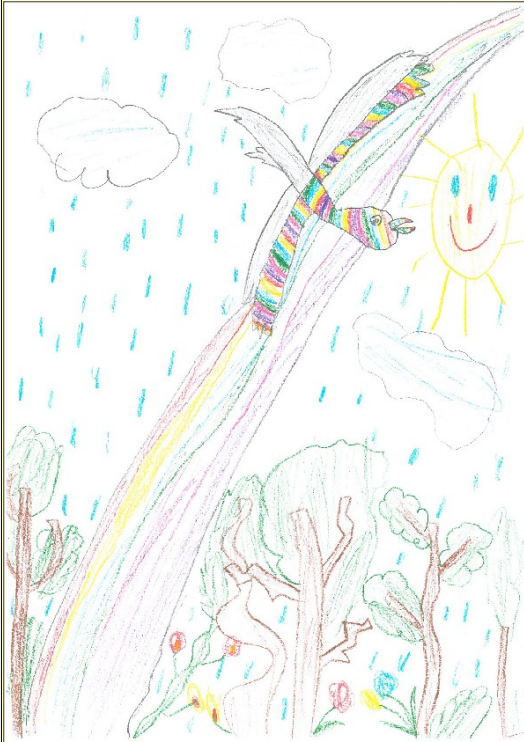
Zuzana Roušarová

POHÁDKY PRO RYTÍŘE ŘÁDU ČTENÁŘSKÉHO

I loňští devátáci napsali soubor krásných pohádek pro čtenáře z 2. tříd. Bohužel jim ho vzhledem ke karanténě nemohli předat osobně, ale pouze pomocí videonahrávky. Současní třetíáci si pohádky přečetli a nakreslili k nim krásné obrázky. Můžete se podívat na obrázky k pohádkám: O duhovém papouškovi, O vlčím kole a Velká zvířecí pohádka.

P

O

H

Á

D

K

Y

MARTIN NA BÍLÉM KONI

Pokud vzpomeneme svatého Martina, vybaví se nám hned několik otázek:

Proč k němu patří bílý kůň, pečená husa nebo víno?

Jedenáctý listopad, svátek svatého Martina, je tradičně spojován s prvním sněhem, svatomartinskou pečínkou a mladým vínem. Kdo vlastně byl svatý Martin a proč se jeho jméno váže ke sněhovým vločkám a hodování?

Svátek svatého Martina bezesporu patří k těm oblíbenějším církevním svátkům. Mnozí si jej spojují s prvním sněhem (ten má symbolicky vyjadřovat Martinův bílý kůň), ochutnávkou mladého vína pomalu končícího roku a s vypečenou šťavnatou husičkou.

Na legendách je hezké to, že jde o barvité příběhy, které se na pravdě mohou, ale také vůbec nemusejí zakládat. Přinášejí s sebou poselství, poučení a někdy i důvod k trochu hlubšímu zamyšlení. A se svatým Martinem je legend spojeno dokonce několik. Kdo byl svatý Martin?

Martin z Tours je jedním z nejznámějších a také nejoblíbenějších svatých. Patří mezi první "nemučedníky", kteří byli církvi prohlášeni za svaté. Světec se narodil v roce 316 (někdy se udává i rok 317) v římské provincii *Pannonie* ve městě *Sabaria* (území dnešního Maďarska). Jméno získal po bohu války "Martovi", protože jeho otec, vysloužilý římský voják, si velmi přál, aby syn navázal na jeho vojenskou minulost. Ještě za Martinova útlého dětství se rodina přestěhovala do Pavie v severní Itálii, kde Martin strávil většinu svého mládí. Poprvé se tu setkal s křesťanstvím a jeho učení ho velmi oslovilo. Obdivoval a vzhlížel k poustevníkům z Egypta a Sýrie, o kterých se tradovaly nejružnější příběhy. Martinovi rodiče však synovo nadšení a touhu po skromném životě v osamění nijak nesdíleli, a tak byl chlapec už v patnácti letech odveden do armády. Ačkoli se Martin nikdy nechtěl stát vojákem, plnil vojenské úkoly spolehlivě, oddaně, ale i s notnou dávkou odvahy. I proto byl nakonec povýšen na důstojníka a převelen k císařským gardistům. Následně vojensky působil ve Francii, kde strávil největší část svého života v uniformě. Martin byl spravedlivým a čestným vojákem a svou víru ctil i v armádě. Podle legendy žil ve skromnosti a úctě ke všem lidem, ke svému otroku se údajně choval stejně jako ke svému bratrovi. Od ostatních vojáků se výrazně lišil a o jeho dobrém srdci hovoří i "martinská" (asi nejznámější) legenda.

S

V

A

T

Ý

V roce 335, za mrazivé zimní noci, potkal Martin u bran města Amiens na severu Francie žebráka. Ten byl jen skromně oblečen, zjevně hladový a promrzlý. Starý muž požádal Martina o pomoc. Martin však u sebe neměl nic, a tak se s žebrákem podělil alespoň o svůj teplý plášť. Rozťal ho mečem a oddělenou část věnoval chudákovi, aby se mohl alespoň trochu zahřát. Legenda dále vypráví, že se Martinovi následující noc zjevil Ježíš zahalený právě do darované poloviny pláště. Scéna dělení pláště následně patřila po celá staletí k nejznámějším, a také nejoblíbenějším motivům církevních umělců. Nejspíš pod vlivem předchozích událostí přijal nakonec Martin roku 339 křest a rozhodl se zasvětit svůj život Bohu. Roku 372 se stal biskupem, ovšem i tak žil Martin stále

velice skromně v chatrném domku poblíž řeky Loiry. Tam nakonec vzniklo i opatství *Marmoutier*.

Skutečný Martin z Tours vůbec nejezdil na bílém koni, jedl a žil skromně. Proto je na pováženou, proč je právě s jeho jménem spojováno jídlo a pití.

Legenda o bílém koni, na kterém Martin přijíždí a veze s sebou první

sníh, vznikla docela prozaicky. Lidé si během let jednoduše všimli, že vždy kolem svátku svatého Martina první sníh skutečně přichází; propojili tak jeho jméno s bílým koněm, symbolizujícím první sněhové vločky.

K huse, resp. husám, se pojí hned dvě legendy. Jedna vypráví o tom, že husy tehdy Martina tak moc rušily při kázání, až je nechal za trest upéct.

Druhý příběh hovoří o tom, že se Martin krátký čas ukrýval mezi husami, protože ze skromnosti nechtěl být jmenován biskupem. Ať tak nebo jinak, se svátkem svatého Martina je zkrátka spojena i svatomartinská husa a ochutnávka prvního vína.

Co už se tolik netraduje, avšak se svatým Martinem se tradičně spojovalo a spojuje, je svatomartinské pečivo.

Jde o tzv. svatomartinské rohy, podkovy nebo rohlíky; těmi údajně obdarovávala děvčata své milé.

Velkým plněným rohlíkem bývala pak obdarována i čeled', která opouštěla službu.

Miroslav Hrabovský, Michaela Kynclová

M

A

R

T

I

N

JE LIBO ČERT NEBO KRAMPUS?

Krampuse by si nezasloužilo ani to nejzlobivější dítko. Vypadá, jako by přišel z nehlubší pekelné díry, a zlobivé děti mu končí na talíři. Jeho špatnou pověst podporují každoroční průvody, o kterých se uvažuje, že budou zakázány. Zdá se totiž, že falešné Krampuse cosi ovládalo a stali se nepřičetnými. Krampus je rohatá příšera, kterou lze považovat za rakouský a německý ekvivalent českého čerta. Objevuje se obvykle v doprovodu svatého Mikuláše. Jeho úkolem je potrestat zlobivé děti. Obvykle je sní okolo

22. prosince, pak se promění v člověka, který si z toho, co se dělo během proměny, nic nepamatuje

Legenda o Krampusovi se datuje až do předkřesťanské doby. Traduje se, že byl několikrát spatřen v Alpách a poté také v Maďarsku, Itálii, a dokonce i v Česku. Jeho role byla jasná. Zatímco svatý Mikuláš dával hodným dětem dárky, on měl na starosti ty zlobivé, které chytil do svého velkého pytle. O

pátém prosinci se tak začalo říkat, že je takzvanou Krampusovou nocí, v originále Krampusnacht.

A proč se mu vlastně říká Krampus? Slovo „krampen“ totiž znamená v překladu „pařát“. A právě pařáty trhá tento pekelník své oběti. A nejen to. Nabodává je i na rohy, které mají být dlouhé až půl metru. Jeho příchod oznamuje řinčení řetězů. Zlobivé děti tak již dopředu vědí, že se blíží jejich neodvratný konec.

Ve středověku měli Krampusové utrum. Jejich ďábelské skotačení se nelíbilo představitelům svaté inkvizice. Pod hrozbou smrti byly tak veškeré průvody zakázány. V současnosti se však z toho stala masová záležitost. Součástí Krampusnacht bývají i soutěže o nejlepší masku, přičemž platí, že čím děsivější, tím lepší, dále se hodnotí kostýmy a celé skupinky pekelníků.

ČESKÝ ČERT

Čerti nás provázejí pravděpodobně od úplného pravěku. Lidé si totiž už od počátku všimli, že existuje jakási nepřátelská síla, protiklad dobra. Prostě zlo, které je přítomné v okolním světě i v nich samotných. Cítili, že je mu třeba se postavit a bojovat s ním. Jenže jak bojovat s něčím, co není vidět? Naši předkové se proto pokoušeli si toto zlo nějak představit - a tak vznikla podoba čerta. Dostal od lidí všem všechno, co se jim moc nelíbilo: je shrbený, kulhá, je nemytý, páchne, na hlavě má rohy jako kozel. Jedná se tedy o muže s rohy, drápy, kopytem a někdy i ocasem, někdy oblečený jako myslivec s zelenou vestou a červeným kloboukem, jindy se může objevit jako zvíře například jako kozel. Ačkoliv se to nezdá, náš krásný český čert vychází také ze stylu krampus.

S čerty se můžeme v Čechách setkat kromě Mikulášova doprovodu hlavně v pohádkách. Český pohádkový čert je - bůhví proč - většinou úplný hlupák a popleta. Slídí po světě, aby pekelné vrchnosti přinesl nějakou lidskou duši. Loví je tak, že obvykle nabídne potenciální kořisti na určitou dobu své služby. Za to požaduje krev podepsanou smlouvu, v níž stojí, že se dotyčný člověk na oplátku vzdá své duše. Když určená lhůta vyprší, čert přijde k člověku a odnese jeho duši do pekla, ale - ten český, pohádkový - to většinou nějak zpacká.

PADLÍ ANDĚLÉ

Ne všichni čerti jsou však (dobrotiví) hlupáci. Velká světová náboženství (muslimské, křesťanské a židovské) často věří, že čerti - d'áblové - jsou bývalí andělé, kteří se odvrátili od Boha a jejichž snahou je svádět člověka ke špatnému chování. Samotné slovo d'ábel je z řečtiny a v původním slova smyslu znamená pomlouváč, pokušitel či žalobce. Slovo satan, které pochází ze staré hebrejštiny, má stejný význam.

LUCIFER A SATAN

Podle původních křesťanských principů byli d'áblové bytosti, jejichž působením přicházela na svět většina chorob a zlo jako takové. V bibli mívá čert ještě jednu úlohu: Bůh ho využívá, aby si ověřil pevnost víry vybraných lidí. D'ábel tak testuje, zda se mu nepodaří jeho oběti zviklat, prostě je pokouší.

Ve středověku a později křesťané věřili, že kdysi - před svým pádem - byl pekelný Lucifer hlavním velitelem andělů a fakticky druhou (po Bohu) nejvýše postavenou bytostí. Jméno Lucifer přeloženo z latiny znamená Světloňoš. Římané tak původně označovali Jitřenku, tedy na ranní obloze zářící planetu Venuši. Slávu jitřní hvězdy Lucifer ztratil, když vedl rebelii proti Bohu a nakonec byl svržen spolu se svými následovníky z nebes. Podobně vidí Satana i islám. Bývá zobrazován jako zlý vzbouřený démon. Původně sloužil Bohu (Alláhovi) jako náčelník andělů. Když však byl stvořen člověk, odmítl se mu poklonit. Odůvodnil to tím, že zatímco člověk byl stvořen z hlíny, on vznikl boží rukou z ohně, a proto je lepší. Bůh jej za tuto troufalost potrestal svržením na zem.

BELZEBUB - PÁN MUCH

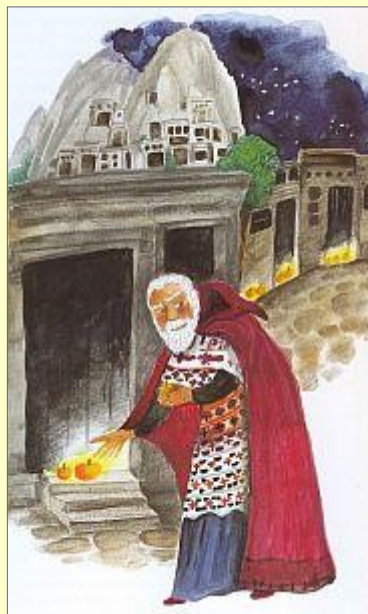
Ještě jedno jméno se v souvislosti s vládcem pekel vyskytuje - je to Belzebub. Slovo pochází z hebrejštiny a znamená Pán much. Možná, že jde původně o posměšné označení, a možná také, že tehdy lidé v jižním Středomoří během léta skutečně natolik trpěli hejny much a komárů, že jen uvěřili, že musí jít o výtloc d'ábla.

SVATÝ MIKULÁŠ

K čertovi patří také svatý Mikuláš. U něho je ale - na rozdíl od d'ábla - úplně jisté, že skutečně žil. Narodil se ještě v době Římské říše na území dnešního Turecka. Byl velmi zbožný a laskavý, říká se, že většinu rodinného majetku rozdál chudým. Pro váženost své rodiny, zbožnost a dobrou povahu se stal biskupem v Myře (nyní Demre v Turecku). Legenda pak sv. Mikulášovi připisovala mnoho šlechtných skutků. Nejznámější je příběh tří sester, které se nemohly vdát, protože jejich otec neměl žádné peníze. Hrozilo jim, že skončí na ulici. Mikuláš jim proto dal "nenápadně" za okno pytlíček s penězi. Tak se mohla nejstarší sestra vdát, příští rok dal opět za okno peníze, a tak se vdala i prostřední sestra a nakonec pomohl i té nejmladší.

Mikuláš zemřel patrně 6. prosince někdy mezi roky 345 a 352. Časem se stal jedním z nejvýznamnějších svatých a v předvečer jeho svátku si lidé dávají dárky.

Michal Čech, Petr Herynek

N

A

MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA V NAŠÍ ŠKOLE

D

V pátek 4. prosince do naší školy zavítal Mikuláš. Měl s sebou čerty a anděly. A o setkání s nimi nepřišli ani žáci, kteří se ze svých domovů účastnili školní videokonference v rámci distanční výuky.

í

L

K

A

ADVENT

Advent je začátek liturgického roku, období čtyř neděl před 25. prosincem. Je to doba radostného očekávání příchodu Spasitele, duchovní přípravy na Vánoce, doba rozjímání a dobročinnosti. Dříve byla doba adventní zároveň dobou postu, kdy byly zakázány zábavy, svatby a hodování. V západní tradici je advent také dobou zklidnění. Odpovídalo to životnímu stylu našich předků, jejichž přirozeným rytmem byla intenzivní práce v době od jara do podzimu, kdy bylo nutné zvládnout veškeré zemědělské práce, a odpočinek v zimě, kdy se vykonávaly domácí práce jako draní peří, šití, pletení, předení, tkaní, apod.

Každá z adventních nedělí má svůj název, i když podle mnohých pramenů jsou názvy nedělí až důsledkem komercializace svátku.

Takhle se adventní neděle jmenují od první do té těsně před Štědrým dnem:

1. železná 2. bronzová 3. stříbrná 4. zlatá

Proč je barvou adventu fialová? Právě fialová (nebo modrá) symbolizuje pokání, ztišení a čekání. Tyto barvy se též objevují i na svíčkách na adventních věncích – tradičních symbolech adventu, které zdobí české domácnosti.

Růžová svíčka nesmí chybět! Jedna svíce na věnci má mít růžovou barvu – ta symbolizuje radost. Svíčky se zapalují proti směru hodinových ručiček. Časté jsou i věnce s pátou, bílou svíčkou uprostřed. Ta se zapaluje na Štědrý den a symbolizuje Krista.

U pravoslavných trvá advent od 15. listopadu (tj. 28. listopadu podle přepočtu juliánského kalendáře na kalendář gregoriánský) do samotného dne svátku, který má pevné datum a připadá na 25. prosince (7. ledna v přepočtu).

ADVENTNÍ KALENDÁŘ

Jedním z dáreků, díky kterému se těšíme na Vánoce, je adventní kalendář. Dříve býval většinou zdobený citacemi a výjevy z Bible, které měly dětem připomenout křesťanský význam, poselství adventní doby a očekávání narození Ježíše Krista.

Vůbec první známý ručně vyrobený adventní kalendář měl světlo světa spatřit v roce 1851, první tištěný s malými barevnými obrázky přilepenými na lepence pak o více jak 50 let později.

Vyrobil ho měl, údajně tak trochu omylem, německý tiskař Gerhard Lang. Svůj vystřihovací kalendář nazval „V zemi Ježíškově“. Tento „Mnichovský vánoční kalendář“ neměl ještě otevírací okénka, ale na počátku 20. století už Lang vydal první adventní kalendář s malými otevíracími dvířky.

Miroslav Hrabovský, Tomáš Košnar

A

D

V

E

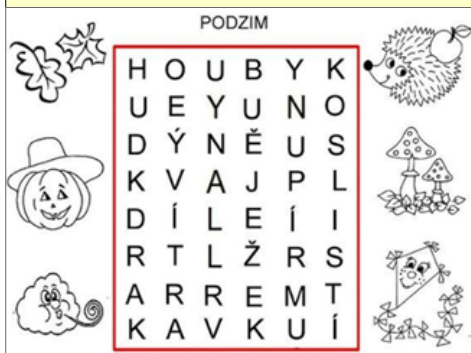
N

N

OPĚT O DRAKOVI, TENTOKRÁT VESELEJI:

V době, kdy děti nemohly navštěvovat školní družinu, měly možnost využít web školy, kam byly vloženy nápady a náměty pro různé zájmové a odpočinkové činnosti.

Ukázky:

Poté, co se část dětí vrátila z distanční výuky zpět do školy, jsme využili jedno slunečné odpoledne k vypuštění obřího draka do oblak.

Po chvíli se však počasí změnilo. Zatáhlo se, zvedl se veliký vítr a my měli draka co udržet.

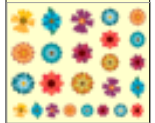
Naštěstí neuletěl!

kolektiv ŠD

FOTOGALERIE:

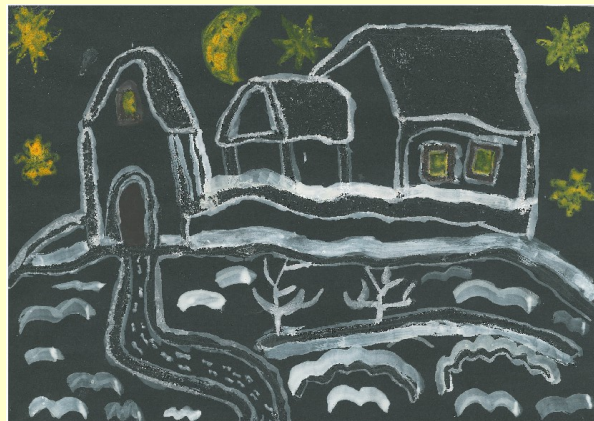

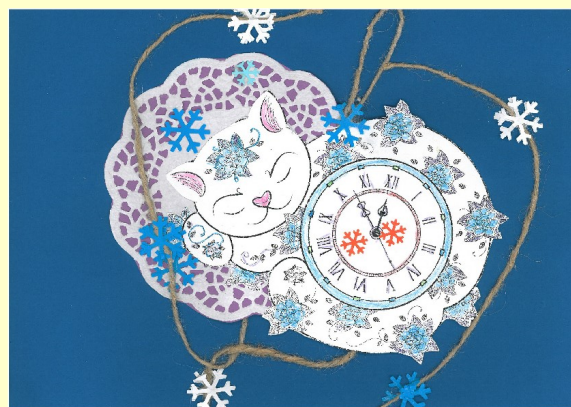
NAŠE GALERIE:

(práce žáků družiny a 1. stupně)

Š

O

T

E

K

Odkazy:

mimibazar.cz

novinky.cz

www.google.com

www.i-creative.cz

<http://www.icej.cz/>

www.veskole.cz

ŠKOLNÍ
ČASOPIS ROKU 2015

KVALITNÍ ŠKOLNÍ ČASOPIS
ABECEDA, O. S., 2012